

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Lachmanna a soudců Mgr. Jana Ferneckého a Mgr. Martina Bobáka ve věci

žalobce: J. M.
bytem X

proti

žalované: Územní správa sociálního zabezpečení pro hlavní město Prahu
a Středočeský kraj
sídlem Sokolovská 855/225, 190 00 Praha 9

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu,

takto:

- I. Žaloba **se odmítá** v části, v níž se žalobce domáhal, aby soud žalované uložil přijmout neakceptovaná podání dle souboru SeznamPodání.pdf, aniž by je musel učinit znovu, a neukládat sankce za jí nepřijatá řádně provedená podání a případně udělené sankce zrušit.
- II. Žaloba **se zamítá** v části, v níž se žalobce domáhal, aby soud žalované uložil bez dalšího přijímat podání s platnými a platně vydanými kvalifikovanými certifikáty.
- III. Účastníci řízení **nemají** právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a obsah žaloby

1. Žalobce se věnuje mimo jiné zastupování různých subjektů při komunikaci s orgány veřejné moci, zejména při plnění povinností v podobě oznámení, hlášení apod. Při tom s úřady komunikuje elektronicky, k čemuž využívá uznávané elektronický podpis s kvalifikovaným certifikátem (KC).
2. V tomto případě žalobce elektronicky za třetí subjekty podával dne 8. 2. 2024 Okresní správě sociálního zabezpečení Příbram (OSSZ) přehledy o výši pojistného a další podání. Dne 6. 2. 2024 mu ovšem skončila platnost původního KC, nový KC platný od 5. 2. 2024 OSSZ nenahlásil; ta jeho podání neakceptovala.
3. Žalobce se svou žalobou domáhal ochrany proti postupu OSSZ. Zdůraznil, že uznávaným elektronickým podpisem s novým KC začal podepisovat svá podání ihned po skončení platnosti toho starého – podání odeslal v řádném formátu a podepsané platným KC. Přijetí podání mu však OSSZ nebylo potvrzeno; ještě 8. 2. 2024 se proto na ni obrátil s výzvou, aby jeho nový KC akceptovala a podání zpětně přijala. Dne 12. 2. 2024 mu dorazila zpráva, ve které byl informován, že nový KC byl zaevidován. V odpovědi na jeho výzvu z 16. 2. 2024 mu ovšem bez jakékoliv opory v právní úpravě OSSZ sdělila, že měl povinnost nový KC nahlásit. Žalobce vyzvala, aby přehledy podal opětovně.
4. Žalobce poukázal na to, že komunikuje například i s finanční správou, která oznámení o novém (obnoveném) KC nevyžaduje. Požadavek, aby používání nového KC musel uživatel vždy dopředu oznámit, je vzhledem k fungování KC nesmyslný. Právní úprava nic takového nepožaduje. Podle žalobce se tak OSSZ dopustila nezákonného zásahu jednak do jeho práva na zastupování jiných subjektů a jednak užívání platného KC. V rámci platné legislativy byla povinna akceptovat KC jako prostředek zaručené identifikace bez dalších požadavků.
5. Soudu proto žalobce navrhl, aby žalované uložil
 - bez dalšího akceptovat platné a platně vydané KC,
 - přijmout neakceptovaná podání podle souboru SeznamPodání.pdf, aniž by musel podání učinit znovu,
 - neukládat sankce za nepřijatá řádně provedená podání dle SeznamPodání.pdf a případně udělené sankce zrušit,
 - nahradit žalobci náklady řízení.

II. Další procesní průběh a podání stran

6. Přípisem z 1. 3. 2024 soud žalobce upozornil, že s účinností od 1. 1. 2024 došlo zákonem č. 412/2023 Sb. ke změně organizace orgánů sociálního zabezpečení. Podle přechodných ustanovení části první (čl. II bod 1.) okresní správy sociálního zabezpečení (tedy i OSSZ) splynuly do územních správ sociálního zabezpečení. Následkem toho zanikly. Žalobce tak poučil, že by měl označení žalované upravit.
7. V podání z 12. 3. 2024 žalobce upravil žalovaný správní orgán, jak je uvedeno v záhlaví tohoto rozhodnutí; s ním tedy soud nadále jednal jako se žalovanou. Dále přiložil sdělení žalované z 1. 3. 2024, které obsahovalo další reakci na dřívější výzvu žalobce. Zároveň v čl. III. tohoto podání vznesl žalobce stručný návrh na nařízení předběžného opatření: *aby žalovaná nepokutovala organizace za nepodání sporných podání. Pokud to již není možné,*

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

žádám soud, aby k článku III. nepřiblížil. Tento návrh soud usnesením z 4. 4. 2024, č. j. 18 A 5/2024 - 31, odmítl. Soud dovodil, že z tohoto návrhu není zřejmé, jaké (všechny) organizace a ve vztahu k jakým konkrétním podáním by žalovaná zatím neměla pokutovat.

8. Soud doplnil, že by návrhu stejně nemohl vyhovět, neboť žalobce neidentifikoval jemu hrozící újmu. Požadavek na nepokutování třetích subjektů je zjevně činěn v postavení zmocněnce osob, které však žalobu nepodaly. Uložení pokuty se tak bez dalšího veřejnoprávní sféry žalobce přímo nedotýká. V této souvislosti soud žalobce upozornil, že tato premisa dopadá i na jeho postavení ve věci samé, v níž se rovněž může domáhat pouze svých vlastních veřejných subjektivních práv, nikoli práv osob, které případně při kontaktu se žalovanou zastupuje. Soud žalobce poučil, že žalobní tvrzení vnímá též jako obranu práva žalobce komunikovat se správními orgány prostřednictvím platného KC, který podle jeho názoru nemusí nikam registrovat, teprve sekundárně jako ochranu práv třetích osob (cestu domoci se přijetí neakceptovaných podání jiných osob), přičemž nelze *a priori* říci, že pojmově vůbec nemůže jít o nezákonný zásah (to, zda byl v tomto směru žalobce na svých právech skutečně zkrácen, je otázkou věcného posouzení žaloby).
9. Pro pořádek pak soud dodává, že pokud ve věci nemohl posuzovat případný zásah do veřejných subjektivních práv třetích osob (subjektů, za něž žalobce přehledy o výši pojistného podával), nevyrozmíval tyto subjekty ani jako možné osoby zúčastněné na řízení – ty mohou být závěrem soudu v této věci dotčeny jen zprostředkovaně.
10. V mezidobí se k žalobě podáním z 19. 3. 2024 vyjádřila též žalovaná. Shrnula, že v návaznosti na jeho písemnou a později i telefonickou výzvu reagovala ještě sdělením z 1. 3. 2024, v němž žalobce upozornila na relevantní právní úpravu zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (**zákon č. 582/1991 Sb.**). Pokud nebyl platný KC včas odeslaný do registrační databáze České správy sociálního zabezpečení (**ČSSZ**), nemohl být automaticky akceptován.
11. K tomu připomněla, že zaměstnavatel je povinen zasílat předepsané tiskopisy výhradně v elektronické podobě (v datovém formátu XML, který vyhovuje specifikaci místně příslušné správy a XSD schémátům), a to třemi způsoby:
 - i. na elektronickou adresu podatelny veřejné rozhraní pro e-Podání (tzv. VREP/APEP) s uznávaným elektronickým podpisem (nutná předchozí registrace certifikátu na OSSZ) vydaným poskytovatelem služeb vytvářejících důvěru,
 - ii. do datové schránky určené místně příslušnou správou, alternativně do datové schránky e-podání CSSZ: 5ffu6xk,
 - iii. prostřednictvím ePortálu ČSSZ (tzv. přímým kanálem za pomoci tlačítka „Odeslat přes ePortál“) s využitím přístupu se zaručenou identitou, tj. po přihlášení k ePortálu občanským průkazem se strojově čitelnými údaji a kontaktním elektronickým čipem, prostřednictvím NIA ID, identifikačního certifikátu I. CA, MojeID, mobilního klíče eGovernmentu, mezinárodní ID brány (IIG - International ID Gateway) nebo přihlašovacími údaji ke své datové schránce.
12. Žalobce využívá elektronickou adresu podatelny veřejné rozhraní pro e-Podání s uznávaným elektronickým podpisem. Platnost KC skončila dne 6. 2. 2024 a ode dne 5. 2. 2024 měl v platnosti nový KC. Tuto skutečnost žalovaná nenahlásil, proto mu bylo dne 8. 2. 2024 aplikací ČSSZ zamítnuto podání přehledu o výši pojistného za zaměstnavatele G. F. D. P. a M. s.r.o., s popisem hlavní chyby.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

13. Žalobce ještě týž den zaslal žalované výzvu, ve které požadoval akceptaci nového KC a současně jí platnost nového KC oznámil. Proto dne 12. 2. 2024 nový KC žalovaná akceptovala. Dřívější podání ovšem akceptována být nemohla. Žalovaná poukázala zejména na § 123e odst. 2 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., dle něhož je oprávněna požadovat zasílání přehledů o výši pojistného na předepsaném tiskopise pouze v elektronické podobě při splnění podmínek určených příslušným orgánem sociálního zabezpečení pro elektronickou komunikaci. Podmínky pro využívání KC jsou uveřejněny na stránkách ČSSZ včetně návodů.
14. Žalovaná upozornila, že KC se vydává na dobu určitou. Poté se musí u akreditovaného poskytovatele obnovit, nebo vystavit nový. Pokud je při komunikaci s ČSSZ využíván KC vystavený akreditovanou certifikační autoritou, musí být údaje jednoznačně identifikující certifikát nahlášeny příslušné správě sociálního zabezpečení. Těmito údaji jsou sériové číslo a vystavitel certifikátu. K nahlášení údajů o kvalifikovaném certifikátu se doporučuje použít tiskopis Oznámení kvalifikovaného certifikátu. Pro automatizovanou aktualizaci záznamu v registrační databázi elektronicky podávajících klientů ČSSZ lze pak využít servisní službu e-Podání UsrCert, a to rovněž za předpokladu, že ještě platí původní KC elektronicky podávajícího klienta. Vzhledem k tomu, že KC vystavený akreditovanou certifikační autoritou obsahuje jednoznačně identifikující údaje a při obnově certifikátu dochází ke změně těchto identifikátorů (sériového čísla), musí být aktuální údaje oznámeny ČSSZ (příslušné OSSZ).
15. Žalovaná proto navrhla zamítnutí žaloby a dále požadovala, aby soud žalobci uložil přehledy o výši pojistného opakovaně podat.
16. Na vyjádření žalované i poučení soudu reagoval žalobce toliko podáním z 15. 5. 2024, označeném jako doplnění žaloby, v němž zopakoval, že žalovaná nemá zákonné oprávnění určovat, zda a za jakých podmínek bude přijímat svého druhu průkaz totožnosti.

III. Ústní jednání

17. Na ústní jednání konané dne 22. 7. 2024 se dostavil toliko žalobce. Soud shrnul obsah soudního spisu a také, jak vnímá podstatu věci – přitom žalobce s odkazem na usnesení o návrhu na nařízení předběžného opatření opakovaně poučil o svém náhledu na dotčení jeho vlastních práv a o tom, že nemůže v tomto řízení poskytnout ochranu právům jiných subjektů, o jejichž podání šlo.
18. Žalobce k dotazu soudu upřesnil, že jím zasláná podání dosud nebyla žalovanou zpracována (jsou v jejím systému „zaparkována“); na dotaz soudu přitom uvedl, že zastupuje různé subjekty, některé jako osoba samostatně výdělečně činná, jiné jako zaměstnanec účetní firmy. Konkrétní podání, o jejichž nepřijetí jde, jsou uvedena v souboru SeznamPodání.pdf s tím, že se nejedná jen o zasílání přehledů o výši pojistného za subjekty G. F. D. a M. s.r.o., o nichž ve vyjádření k žalobě hovořila žalovaná.
19. Pokud jde o dokazování, vzhledem k tomu, že žalovaná ve věci nevede standardní správní spis, soud k důkazu provedl jednotlivé listiny, jež soudu předložila (č.l. 18-27 soudního spisu). V první řadě protokoly o zpracování podání, identifikátor zprávy č. 8386C6D82FAE4E93B193C4D12 F1AA6C2 a 1878C6274DE64FB18A808046C7BD17AF, z nichž se podává chybová hláška dvou podání – jejich zamítnutí (patrně podání za G. F. D. a M., s.r.o. z 8. 2. 2024, obdobně lze ovšem očekávat i u dalších podání). Popis hlavní chyby zní: „Pověření k dané e-sluzbě není zaznamenáno v registru podávajících na OSSZ nebo certifikát, kterým je e-Podání podepsáno, není zaznamenán v registru podávajících na OSSZ.“

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

Kontaktujte pracovníka OSSZ“ Dále soud k důkazů četl listinu obsahující seznam podání, označený jako *seznam vrep.txt*, který dle žalobce obsahuje sporná (nepřijata) podání (žalobce soubor označuje jako *Seznampodani.pdf*).

20. K průběhu vzájemné komunikace mezi účastníky pak soud k důkazu konstatoval výzvu žalobce z 8. 2. 2024, odpověď žalované z 16. 2. 2024, sdělení žalovaného z 1. 3. 2024 a odpověď žalobce na toto sdělení z 6. 3. 2024; dále „spis“ žalovaného obsahoval též podklady k nynějšímu soudnímu řízení, jež mu byly zaslány. K důkazu četl rovněž opis pokynů k registraci k e-Podání za zaměstnavatele z webových stránek OSSZ Příbram (v němž se uvádí, že změny identifikátorů KC je nezbytné sdělit příslušné správě sociálního zabezpečení), k čemuž pro kontext ještě k důkazu provedl opis úřední desky této pobočky s odkazem na informace o podmínkách doručování a provozu podatelny, v nichž jsou uvedeny možnosti elektronické komunikace popsané žalovanou ve vyjádření k žalobě a dále odkaz na právě uvedené pokyny k registraci.
21. Nad rámec „spisu“ žalobce k důkazu navrhoval toliko dotaz na certifikační autoritu k existenci platného KC žalobce (jelikož jeho platnost není sporná, na tomto návrhu netrval) a soubor Přidání_certifikátu.pdf, jenž soud provedl k důkazu – vyplývá z něj, že žalobce byl zpraven, že jeho nový KC byl žalovanou registrován k 12. 2. 2024.

IV. Posouzení věci Městským soudem v Praze

22. Městský soud v Praze se nejprve zabýval splněním podmínek projednatelnosti žaloby, kterou ve shodě s jejím označením posoudil jako žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalované podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (s. ř. s.).
23. Vyšel z toho, že správní soudy se již otázkou vyřazení, resp. neakceptování podání orgány sociálního zabezpečení (konkrétně i přehledů o výši pojistného), byť z jiného důvodu, meritorně zabývaly, to tak pojmově může být nezákonným zásahem [rozsudek Nejvyššího správního soudu (NSS) z 22. 12. 2022, č. j. 4 Ads 167/2022 - 27].
24. Podle § 82 s. ř. s. se může „každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl přímo zaměřen proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, žalobou domáhat u soudu ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný“.
25. Podmínku aktivní žalobní legitimace přitom splňuje „každá osoba, která tvrdí, že byla tímto zásahem, pokynem či donucením přímo zkrácena na svých právech. Soud proto v rámci úvahy o splnění podmínek řízení zkoumá pouze toto tvrzení, nikoliv už jeho důvodnost, neboť ta je předmětem vlastního meritorního posouzení věci.“ [viz rozsudek NSS ze dne 19. 9. 2007, č. j. 9 Aps 1/2007 - 68, č. 1382/2007 Sb. NSS]. Na tato východiska NSS poukázal i v ne zcela nepodobné věci, kdy posuzoval žalobu subjektu, který se při podání, které nebylo správním orgánem akceptováno z důvodu umístění e-mailové adresy na tzv. blacklistu, nechal zastoupit zmocněncem, o jehož e-mail se jednalo (rozsudek ze dne 17. 1. 2018, č. j. 2 As 129/2017 - 57). Dále zdůraznil, že v souladu s § 34 odst. 1 správního řádu zmocněnec vystupuje jménem zastoupeného; z úkonů zástupce vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému. V případě neakceptování podání činěného zmocněncem tak vzniká dotčení právě zastoupenému jako podateli.
26. V nynější věci je situace zrcadlově otočená – žalobu nepodával zastoupený, tedy podatel(ě) přehledů, ale zmocněnec svým vlastním jménem (z ničeho se nepodává, že by ji žalobce Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

podal jako zástupce; v tomto směru ani na dřívější poučení soudu nijak nereagoval). Soud se tak musel zabývat tím, či práva jsou postupem žalované (neakceptací podání, resp. neoznámení KC) vlastně zkrácena a k čemu se v této souvislosti vztahují tvrzení žalobce.

27. Jakkoli se z podání žalované (resp. vzájemné komunikace mezi účastníky) zdá, že se spor týká toliko dvou podání přehledů o výši pojistného dne 8. 2. 2024 za G. F. D. a společnost M., s.r.o., soud u žalobce ověřil, že se jeho žaloba vztahuje i k dalším podáním za další subjekty: za G. F. D. dne 8. 2. 2024 ještě 2x přílohy k žádosti o dávku, za J. L. 9. 2. 2024 přehled o výši pojistné a oznámení o skončení zaměstnání, za S. o.s. 7. 2. 2024 ELDP (evidenční list důchodového pojištění) a za J. N. spol. s r.o. dne 6. 2. 2024 přehledy o výši pojistného.
28. Sporná podání tak představují především přehledy o výši pojistného. Ty jsou upraveny v § 9 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Podle odstavce prvního je plátcem pojistného zaměstnavatel, přičemž pojistné za každý měsíc je splatné od prvního do dvacátého dne následujícího kalendářního měsíce. V této lhůtě je zaměstnavatel dle odstavce druhého povinen na předepsaném tiskopisu předložit příslušné územní správě sociálního zabezpečení přehled o výši vyměřovacího základu a o výši pojistného, které je povinen odvádět. Zaměstnavatel plní povinnost uvedenou ve větě první zasláním přehledu v elektronické podobě způsobem uvedeným v zákoně o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, tj. zákoně č. 582/1991 Sb.
29. Z citované úpravy je zřejmé, že osobou povinnou k podání přehledů je zaměstnavatel, jemuž také případně hrozí sankce za jejich nezaslání. Podání přehledů lze tudíž přičítat subjektům, které žalobce zastupuje. Právě tyto subjekty jsou primárně zkráceny postupem žalované, protože jejich podání, činěná žalobcem, avšak jménem těchto zaměstnavatelů, nebyla žalovanou akceptována. Žalobce přitom nezpochybňoval, že podatele zastupuje; nezpochybňoval ani povinnost komunikovat s žalovanou elektronicky, též pokud jde o ostatní podání. Ty totiž nejsou z žalobcova seznamu zcela identifikovatelná. Přesto soud příkladmo zdůrazňuje, že rovněž pro evidenční listy důchodového pojištění v souladu s § 39 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. platí, že je předkládají zaměstnavatelé ČSSZ v elektronické podobě formou datové zprávy prostřednictvím datové schránky nebo elektronické adresy podatelny; a to na předepsaných tiskopisech (odst. 6). Lze-li v případě podání za G. F. D., označená jako *Příloha k žádosti o dávku*, identifikovat kód *NEMPRI*, tedy dávku nemocenského pojištění (viz též s. 2 Informací o podmínkách doručování a provozu podatelny), rovněž v tomto případě platí, že žádost podávají tam uvedené osoby na předepsaném tiskopise mj. na elektronickou adresu (§ 109 a 162 odst. 2 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění). Níže vyslovené závěry se tak týkají všech podání, nikoli jen přehledů o výši pojistného, právní úprava je v tomto ohledu obdobná (soud jednotlivá podání nerozlišuje, nečinili tak ostatně ani účastníci řízení).
30. Žalobce soudu sám sdělil, že všechny subjekty zastupuje, zčásti na živnostenský list, zčásti jako zaměstnanec účetní firmy s tím, že má od nich vystaveny plné moci. Nelze tedy mít pochybnosti o tom, že jednal v pozici zástupce (zmocněnce), byť zčásti jako zaměstnanec účetní firmy, tj. formálně vzato za ní a na její odpovědnost (§ 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce). Plné moci byly dle jeho tvrzení vystaveny na žalobce.
31. Touto optikou nahlíženo se tedy svou žalobou domáhá ochrany práv třetích osob, nikoli svých. Zjevné je to podle soudu v částech žalobního petitu, jimiž se dovolává akceptace předmětných podání a toho, aby žalovaná neukládala sankce za opožděné zaslání těchto

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

podání. Již jen na podkladě samotných tvrzení žalobce lze tak jednoznačně dovodit, že neakceptace těchto konkrétních podání a případné sankcionování jím zastupovaných subjektů se žalobce přímo nedotýká; nehledě na to, že otázka sankcionování těchto subjektů žalovanou je ryze hypotetická. V této části žalobního petitu proto musela být žaloba odmítnuta jako podána osobou zjevně neoprávněnou ve smyslu § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Právě proto soud považoval za nadbytečné vyrozumívat žalobcem zastupované subjekty, zda chtějí uplatňovat postavení osob zúčastněných na řízení. Ochrany svých práv (akceptace podání) se mohly domáhat samy, přičemž posouzení toho, zda je žalobce povinen nový či obnovený KC žalované vždy dopředu nahlásit, se jich může dotknout jen zprostředkovaně.

32. Přesto se soud z opatrnosti zabýval i možným zkrácením práv žalobce. Ten totiž, byť obecně, tvrdil i dotčení na svých vlastních právech na zastupování jiných osob a zejména na komunikaci elektronickou formou prostřednictvím platného KC. Soud přitom dospěl k závěru, že pojmově nelze vyloučit, že omezení komunikace se správním orgánem v elektronické podobě za použití uznávaného elektronického podpisu s platným KC žalobce na jeho právech zkracovat může. Jinými slovy, soud rozlišoval tvrzení žalobce ve vztahu k tomu, zda se týkají jeho vlastních práv, nebo práv jiných osob. Vyšel i z toho, že žalobce v tomto směru svůj petit formuloval obecně, když se domáhal akceptace platných KC bez dalšího.
33. S ohledem na citovaná judikatorní východiska proto soud dále již věcně posuzoval, jestli byl žalobce postupem žalované skutečně přímo zkrácen na svých právech, jestli byl zásah směřován přímo vůči němu, popřípadě, zda bylo takové zkrácení práv v souladu se zákonem. K procesním podmínkám soud dodává, že žalobu shledal ve smyslu § 84 odst. 1 s. ř. s. včasnou. Zásah žalované posoudil jako trvající, neboť žalovaná dosud neakceptovala KC žalobce připojený k podáním zaslaným mezi 6. 2. a 12. 2. 2024 a ani do budoucna nehodlá akceptovat nové KC, které jí nebudou dopředu nahlášeny (žaloba by však byla včasná, i kdyby snad bylo třeba postup žalované vyhodnotit jako jednorázový zásah s trvajícími důsledky, neboť žaloba byla podána 27. 2. 2024). Žalobu soud shledal též přípustnou ve smyslu § 85 s. ř. s., jelikož žalobci nesvědčí žádný účinný prostředek nápravy, jímž by se akceptace nově platných KC bez nutnosti jejich předchozího nahlášení domohl.
34. Pokud jde o vlastní posouzení, soud připomíná, že ochranu podle § 82 s. ř. s. může poskytnout tehdy, jsou-li kumulativně splněny podmínky, že žalobce byl přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením (zásahem v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka). Není-li byť jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze žalobci ochranu poskytnout (rozsudek NSS ze dne 17. 3. 2008, č. j. 2 Aps 1/2005 - 65, č. 603/2005 Sb. NSS).
35. Soud dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje přinejmenším dvě z uvedených podmínek, konkrétně ad 1. a 2. Nebyl totiž přímo zkrácen na svých právech.
36. Soud nerozporuje, že žalobce může vystupovat jako zmocněnec různých subjektů při komunikaci s úřady. Zejména v případě opakujících se povinností v podobě různých hlášení či oznámení je běžné, že si povinné osoby najímají profesionály typu účetních apod. Komunikace s úřady je potom fakticky *gros* činnosti takového „profesionálního“ zmocněnce: jakékoliv požadavky na podobu komunikace, technické parametry či potřebu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

hlásit různé změny mohou jeho činnost komplikovat, potažmo přivodit i odpovědnost zmocněnce vůči takto zastoupeným osobám.

37. Elektronicky komunikovat s úřady přitom může každý, bez ohledu na to, jestli úkon činí svým jménem či jménem někoho jiného. Zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, též výslovně stanoví, že uživatel může činit digitální úkon vůči orgánu veřejné moci mj. prostřednictvím sítě elektronických komunikací dokumentem podepsaným uznávaným elektronickým podpisem [§ 4 odst. 1 písm. c)]. Zákon č. 582/1991 Sb. dokonce stanoví elektronickou formu v § 123e odst. 2 písm. a) jako povinnou (viz též níže).
38. I kdyby se však žalobce zastupování osob věnoval profesionálně, nemění to nic na tom, že tak v jím namítaných případech nečinil vlastním jménem, ale jménem zastoupených. S úřady, zde žalovanou, elektronicky nekomunikuje pro komunikaci samotnou, ale pro to, aby takto doručil podání svých klientů/klientů jeho zaměstnavatele. Skutečnost, že správní orgán neakceptuje jeho elektronický podpis, se proto v konečném důsledku právní sféry žalobce v rovině jeho vlastních veřejných subjektivních práv přímo nedotýká – přijetí podání (ověření podpisu) nelze uměle oddělovat od podání samotného, jež je ovšem úkonem zastoupeného, nikoli zástupce (žalobce); jeho zástupčí oprávnění není nijak zpochybněno, zpochybněna jsou vlastní podání jiných subjektů.
39. Z tohoto pohledu je vlastně nerozhodné, z jakého důvodu není konkrétní podání přijato, přímá negativa s tím spojená nese jen a pouze zastoupený. I když má tedy žalobce právo (povinnost) komunikovat se žalovanou elektronicky za použití uznávaného elektronického podpisu s platným KC, přijetí takových podání se sám svým jménem domoci nemůže, protože v tomto vztahu sám nevystupuje. Žalobce by se věc mohla přímo dotknout jen tehdy, kdyby podání podával sám (týkalo by se např. právě nahlášení změn identifikátorů KC žalobce), popřípadě by žalovaná podání spojovala přímo s ním, kupříkladu při uložení pořádkové pokuty za urážlivé podání. Žalobce ovšem komunikaci se žalovanou spojoval vždy s podáními osob, které zastupuje, a ani u jednání přes opakované poučení o předběžném právním názoru soudu netvrdil, že by tomu mělo být jinak.
40. Soud tudíž uzavírá, že postupem žalované ve vztahu k žalobcem označeným podáním mohly být případně přímo zkráceny na svých právech toliko zastoupené subjekty, nikoli sám žalobce. Právě do jejich práv žalovaná svým postupem zasáhla. I kdyby tedy soud případně dovodil, že požadavek žalované je nezákonný (bez dostatečné zákonné opory), o čemž má skutečně jisté pochybnosti, nezměnilo by to nic na tom, že nešlo o nezákonný zásah vůči žalobci. Jeho žaloba tak musela být jako nedůvodná zamítnuta.
41. Přesto soud považuje za vhodné se nad rámec nutného odůvodnění vyjádřit i k tomu, nakolik má postup žalované oporu v právní úpravě. Připomíná, že v souladu s § 6 odst. 1 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, platí, že k podepisování elektronického dokumentu, kterým se činí úkon vůči veřejnoprávnímu podepisujícímu, lze použít pouze uznávaný elektronický podpis. Dle odstavce druhého se uznávaným elektronickým podpisem rozumí zaručený elektronický podpis založený na KC pro elektronický podpis nebo kvalifikovaný elektronický podpis. KC přitom obsahuje jedinečné identifikátory [viz příloha I nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES].
42. O předchozím hlášení identifikátorů KC orgánu veřejné moci tyto předpisy nehovoří.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

43. Podle zvláštní úpravy, tj. § 123e odst. 2 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., platí, že je-li podle tohoto zákona nebo ve věcech pojistného (jako v nynější věci) pro podání předepsán tiskopis, lze podání učinit pouze

V elektronické podobě zasláním na elektronickou adresu určenou orgánem sociálního zabezpečení nebo do datové schránky určené orgánem sociálního zabezpečení; podání nebo jiný úkon lze v elektronické podobě učinit pouze ve formě datové zprávy, a to ve formátu, struktuře a tvaru určeném příslušným orgánem sociálního zabezpečení. Nesplňuje-li podání nebo jiný úkon tyto podmínky, nepřihlíží se k němu (...).

Obdobné ustanovení obsahuje i § 162 odst. 2 zákona o nemocenském pojištění.

44. Právní úprava tak stanoví pouze základní parametry, tj. povinnost elektronického podání, a dále žalovanou zmocňuje ke specifikaci bližších technických požadavků. Tomu ostatně odpovídá i navazující ustanovení. Podle § 123e odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. jsou orgány sociálního zabezpečení povinny zveřejnit na své úřední desce a způsobem umožňujícím dálkový přístup

b) mj. elektronickou adresu určenou příslušným orgánem sociálního zabezpečení k předkládání tiskopisů v elektronické podobě ve formě datové zprávy,

c) formu technického nosiče pro doručování podání v elektronické podobě a

d) tiskopisy, které se podle odstavce 2 písm. a) předkládají v elektronické podobě, a podmínky, za nichž se tiskopisy v této podobě předkládají.

45. Žalovaná soudu předložila opis webových stránek s pokyny k registraci na okresní správě sociálního zabezpečení k e-Podání za zaměstnavatele (zasílanému s uznávaným elektronickým podpisem prostřednictvím VREP/APEP). Z něj se podává, jakým způsobem se může zaměstnavatel (jeho pověřený zaměstnanec), stejně jako zástupce k využití této služby registrovat, s tím, že před registrací je nutné opatřit si KC pro vytvoření uznávaného elektronického podpisu. Z těchto pokynů dále jasně vyplývá, že pro úspěšné využití služby e-Podání je vždy nutné využívat pouze platné KC a změny identifikátorů KC je nezbytné sdělit příslušné správě sociálního zabezpečení. Pro nahlášení nového KC již registrovaného zástupce lze využít služby e-Podání Usrcert; pro sdělení změn identifikátorů KC (i po uplynutí platnosti stávajícího certifikátu) lze využít specifikované tiskopisy.
46. Žalobce využívá právě služby e-Podání, nečiní ani sporným, že právě touto cestou je povinen za své klienty tiskopisy podávat, pokud tak hodlá činit prostřednictvím datových zpráv podepsaných uznávaným elektronickým podpisem (používání služby e-Podání jako takové tak není předmětem řízení; k němu, v režimu dřívější právní úpravy, viz rozsudek NSS ze dne 14. 9. 2017, č. j. 9 Ads 177/2016 - 89). Sporné v konečném důsledku není ani to, že jsou to právě citované pokyny, které předpokládají předchozí nahlášení změn identifikátorů KC, stejně jako stanoví způsob, jak to učinit. Tyto pokyny byly zveřejněny na webových stránkách příslušného pracoviště žalované, tj. OSSZ Příbram. Žalobce ovšem činil sporným zákonný podklad – požadavek žalované týkající se nahlášení změn identifikátorů KC se podle něj o nic neopírá. Soud přitom tyto jeho pochybnosti sdílí.
47. Předně, takto specifická povinnost nutně nespadá pod pojmy *formát, struktura a tvar* podání ve smyslu § 123e odst. 2 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., jejichž přesné parametry má dle zákona určit příslušný orgán sociálního zabezpečení. Formátem se obecně rozumí podoba daného podání jako elektronického či listinného; v případě elektronického podání je pak vyjádřena jeho příponou (např. *.pdf, .xml* apod.). Strukturou se rozumí uspořádání obsahu, tedy údajů, které je podatel povinen sdělit (obdobně srov. rozsudek NSS k úpravě podávání kontrolního hlášení z 31. 1. 2023, č. j. 2 Afs 395/2020 - 55). Co se rozumí tvarem

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

správní soudy ještě v této souvislosti neřešily, lze ale dovodit, že půjde o správné vyplnění jednotlivých položek v rámci stanovené struktury. Náležitosti podpisu podání, resp. bližší požadavky na používání uznávaného elektronického podpisu, řešené v nynější věci, dle soudu nespádají ani pod jeden z uvedených pojmů. Nemá tudíž smyslu se ani zabývat tím, zda-li jsou tyto pojmy, žalovanou vymezené toliko prostřednictvím úřední desky a webových stránek příslušného pracoviště, vymezeny ústavně souladným způsobem (obecně opět viz rozsudek NSS 2 Afs 395/2022).

48. Zákon č. 582/1991 Sb. či jeho prováděcí předpisy ani jiným způsobem požadavek na předchozí registraci KC neupravují [*a contrario* srov. přílohu č. 1 bod A odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 411/2023 Sb., o stanovení elektronické komunikace v oblasti státní sociální podpory, dle níž *Autentizace a elektronický podpis dat pro službu je prováděn výhradně kvalifikovaným certifikátem registrovaným u České správy sociálního zabezpečení*]. Patrně by bylo možné říci, že požadavek na platnost KC, resp. nahlášení změn jeho identifikátorů, lze podřadit pod pojem podmínek, za nichž se tiskopisy v této podobě předkládají (§ 123e odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb.). Zákon ovšem s nedodržením těchto podmínek, nejde-li o formát, strukturu nebo tvar, nespojuje žádný negativní následek v podobě neúčinnosti podání (nepřihlížení k němu).
49. Podle soudu je tedy sporné, nakolik § 123e zákona č. 582/1991 Sb. představuje dostatečnou zákonnou oporu pro postup žalované vůči žalobci, resp. vůči podáním subjektů, jež žalobce zastupuje. Soud samozřejmě nezpochybňuje význam automatického zpracování podání (srov. rozsudek NSS z 26. 6. 2014, č. j. 6 Ads 32/2014 - 37), nehodnotí ani, zda požadavek žalované k jednoduššímu zpracování vede. I kdyby se mu však postup žalované jevil rozumným, platí, že aby bylo lze na podání nahlížet jako na neúčinné z důvodu nedodržení této podmínky, musela by pro takový závěr existovat řádná zákonná opora. Soud tudíž pouze *obiter dictum* a aniž to cokoliv mění na výroku tohoto rozsudku uzavírá, že žalovaná nebyla oprávněna k podáním nepřihlížet, ale naopak byla povinna je zpracovat, případně žalobce vyzvat k odstranění vad (v tomto případě údajných vad podpisu). Pakliže později nový KC žalobce akceptovala (viz její zpráva z 12. 2. 2024), je s podivem, že neakceptovala podání, jež byla na podkladě tohoto KC dříve elektronicky podepsána.

V. Závěr a náklady řízení

50. S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti shledal Městský soud v Praze žalobu zčásti neprojednatelnou podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.; v této části ji proto odmítl. Ve zbývajících částech pak byla žaloba nedůvodná, proto ji v této části podle § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítl. Toliko pro úplnost soud dodává, že požadavek žalované, aby žalobci uložil podání opakovaně zaslat, se nachází zcela mimo výrovkový potenciál správních soudů.
51. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl jednak podle § 60 odst. 3 s. ř. s., podle něhož účastníci řízení nemají právo na náhradu nákladů, pokud byla žaloba odmítnuta, jednak dle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce ani v části, jíž se soud věnoval meritorně, úspěšný nebyl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, které by jinak jakožto úspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů příslušelo, nad rámec její běžné administrativní agendy žádné náklady nevznikly. Proto soud rozhodl jediným výrokem III tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 22. července 2024

Mgr. Martin Lachmann v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.